

9. Ядерна зброя // Вікіпедія : віл. енцикл. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ядерна_зброя (дата звернення: 15.02.2019).

10. Про затвердження Положення про порядок контролю за експортом, імпортом і транзитом товарів, що стосуються ядерної діяльності та можуть бути використані у створенні ядерної зброї : постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.1996 № 302 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/302-96-п> (дата звернення: 15.02.2019).

11. Облік та контроль ядерного матеріалу, фізичний захист ядерного матеріалу і ядерних установок. Тлумачний словник українських термінів. Словники термінів: українсько-англо-російський, русско-украинско-английский, english-russian-ukrainian НП 306.7.086-2004 : затв. наказом Держ. ком. ядер. регулювання України від 08.06.2004 № 101 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0101578-04> (дата звернення: 15.02.2019).

12. Брудна бомба // Вікіпедія : віл. енцикл. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Брудна_бомба (дата звернення: 15.02.2019).

13. Іонізуючі випромінювання // Studme.com.ua : сайт. URL: https://studme.com.ua/1263111314369/bzhd/ioniziruyuschie_izlucheniya.htm (дата звернення: 15.02.2019).

Одержано 01.03.2019

УДК 343.341(477)

Володимир Дмитрович КУШНІРУК,

студент 3 курсу заочного факультету № 1

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків)

Науковий керівник:

Григорій Сергійович КРАЙНИК,

кандидат юридичних наук,

асистент кафедри кримінального права № 1

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків)

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ УЗГОДЖЕННЯ ПОЛОЖЕНЬ Ч. 4 СТ. 28 ТА Ч. 1 СТ. 255 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

З доктрини кримінального права відомо, що Особлива частина має відповідати положенням Загальної частини. Так по співвідношенню ч. 4 ст. 28 КК [1] і ч. 1 ст. 255 КК [1] постає питання стосовно суб'єктивної ознаки а саме мети. Частина 4. ст. 28 КК вказує «Злочин визнається вчиненим злочинною організацією, якщо він скоєний стійким ієрархічним об'єднанням декількох осіб (п'ять і більше), члени якого або структурні частини якого за попередньою змовою зорганізувалися для спільної діяльності з метою безпосереднього вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів учасниками цієї організації, або керівництва чи координації злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп» [1], тобто вказана мета вказана у кількісній формі, а саме вчинення не одного, а декількох злочинів, що створює колізію (суперечність) з нормою Особливої частини – ч. 1 ст. 255 КК [1]. Частина 1 ст. 255 КК: «Створення злочинної організації з метою вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також керівництво такою організацією або участь у ній, або участь у злочинах, вчинюваних такою організацією, а також організація, керівництво чи сприяння зустрічі (сходці) представників злочинних організацій або організованих груп для розроблення планів і умов спільного вчинення злочинів, матеріального забезпечення злочинної діяльності чи координації дій об'єднань злочинних організацій або організованих груп» [1].

Як вказує В.В. Українець, «Водночас необхідно усунути явне протиріччя між положеннями ч. 4 ст. 28 КК, у якій зазначено, що метою злочинної організації є вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів, і ст. 255 КК, у якій йдеться про створення злочинної організації з метою вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину. Зокрема потрібно привести диспозицію ст. 255 КК у відповідність до тексту ч. 4 ст. 28 КК» [2, с. 19], з чим погоджуюсь частково, оскільки вважаю, що потрібно внести зміни не до ч. 1 ст. 255, а до чинної редакції ч. 4 ст. 28 КК, а саме змінити

кількісну ознаку мети «... з метою вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину учасниками цієї організації». Вважаю що мета, яка вказана у ч. 1 ст. 255 КК, є доцільною, оскільки злочинна організація може здійснювати підготовку для одного масштабного злочину. Наприклад, пограбування банку чи іншого великого підприємства, а потім злочинна організація може взагалі припинити своє існування.

У пункті 10 постанови Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 № 13 вказане визначення мети, яке теж не відповідає ч. 4 ст. 28 КК [1]: «Злочинна організація (ч. 4 ст. 28 КК – це внутрішньо й зовнішньо стійке ієрархічне об'єднання *трьох і більше* осіб або двох і більше організованих груп (структурних частин), *метою діяльності якого є вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів* чи тільки одного, що вимагає ретельної довготривалої підготовки, або керівництва чи координація злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп» [3]. Виходячи зі змісту у пункті 10 постанови Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 № 13 [3], Пленум не змінив звої положення після зміни редакції ч. 4 ст. 28 КК у 2008 р. та залишив кількість злочинної організації у своїй постанові 3 і більше осіб, що може створити проблеми на практиці. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності [5] також містить визначення «організована злочинна група», що означає структурно оформлену групу в складі *трьох або більше осіб*, що існує протягом визначеного періоду часу і діє узгоджено з *метою здійснення одного або декількох серйозних злочинів або злочинів*, визнаних такими відповідно до цієї Конвенції, для того, щоб одержати, прямо або посередньо, фінансову або іншу матеріальну вигоду». А також вказана конвенція містить ст. 4 яка вказує «Кожна Держава-учасниця може вживати більш суворі або жорсткі заходи, ніж заходи, передбачені цією Конвенцією, для попередження транснаціональної організованої злочинності та боротьби з нею».

Л. М. Демидова зазначає: «ч. 3 ст. 28 КК пропонується викласти в редакції: «злочин визнається вчиненим організованою групою, якщо він скоєний стійким об'єднанням декількох осіб (дві і більше), члени якого попередньо зорганізувалися для вчинення цього або інших злочинів, а також об'єднані єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи» [4], що відповідає ст. 34 зазначеної Конвенції ООН [5]. А норма Загальної частини (ч. 4 ст. 28 КК), що є чинною на даний час, містить положення, що злочинна організація має налічувати 5 і більше осіб, а організованої групи (ч. 3 ст. 28 КК) – 3 або більше особи.

Якщо підтримати пропозицію Л. М. Демидової, то у складі організованої групи буде мінімум 3 особи, а у злочинній організації – лише мінімум 2, що навряд чи є доцільним, навіть виходячи з потенційної суспільної небезпечності цих осіб. На мою думку, потрібно внести зміни до чинної редакції ч. 4 ст. 28 КК та вказати «Злочин визнається вчиненим злочинною організацією, якщо він скоєний стійким ієрархічним об'єднанням декількох осіб (3 і більше)...», оскільки з огляду на положення Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та суспільну небезпечність цього діяння є доцільним визнавати злочину організацію, яка налічує в собі три і більше особи.

У ході дослідженої роботи прийшов до висновку: ч. 4 ст. 28 КК не відповідає положенням ч. 1 ст. 255 КК України, тому, враховуючи положення Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, а також дослідження науковців, пропоную внести зміну до ч. 4 ст. 28, яка, на мою думку, має виглядати так: «Злочин визнається вчиненим злочинною організацією, якщо він скоєний стійким ієрархічним об'єднанням декількох осіб (три і більше), члени якого або структурні частини якого за попередньою змовою зорганізувалися для спільної діяльності з метою безпосереднього вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину учасниками цієї організації, або керівництва чи координації злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп».

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
2. Українець В. В. Кримінальна відповідальність за створення злочинної організації : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2009. 22 с.
3. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями : постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 № 13. *Вісник Верховного Суду України*. 2006. № 1. С. 2–6.

4. Демидова Л. М. Кримінальна відповідальність за створення злочинної організації : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2003. 16 с.

5. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності : від 15.11.2000 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789 (дата звернення: 20.02.2019).

Одержано 23.02.2019

УДК 343.988:343.6

Юрій Олександрович ЛЕВЧЕНКО,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)

ВІКТИМОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ У ЗАПОБІГАННІ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ПОБУТОВИХ ЗЛОЧИНІВ

На сучасному етапі боротьби зі злочинністю, важливою умовою кримінологічного аналізу злочинних посягань, зокрема сімейно-побутових злочинів, є відомості про жертв злочинів. Їх всебічне вивчення має відбуватися у зв'язку із взаєминами зі злочинцем, з урахуванням ролі у протиправній діяльності. Жертва насильницького злочину в сім'ї – важлива ланка в детермінації такої злочинної поведінки, а тому виражає сутність запобігання в напрямку від потерпілого.

Найбільшу частку сімейно-побутових злочинів становлять насильницькі злочини. Серед жертв, що постраждали від прояву кримінально-насильницької поведінки, жінки становлять 18 %, з них 89 % сприяли злочинному посяганням через свою віктимну поведінку [1].

В офіційній статистиці немає відомостей щодо вчинених насильницьких злочинів у сфері сімейно-побутових відносин. Разом з тим, за результатами конкретно-соціологічних досліджень 30–40 % тяжких насильницьких злочинів вчиняється саме в сімейно-побутовій сфері. Останніми роками поліція фіксує від 60 до 100 тисяч заяв та повідомлень про факти вчинення домашнього насильства. Хоча від фізичного домашнього насильства в Україні страждає орієнтовно 1,8 мільйона жінок. З кожним роком шокує статистика щодо насильства вдома невпинно зростає. За офіційними даними у минулому році близько 600 жінок загинуло від рук насильників, з усіх випадків сімейного насильства лише у 10 % жінка звертається до поліції. У 90 % випадків – це насильство чоловіків щодо жінок. Лише 10 % повідомлень про насильство в сім'ї доходить до правоохоронних органів [2].

Тому, вивчення жінок-жертв насильницьких злочинів у сім'ї дає можливість з'ясування найбільш віктимогенно значущих особистісних ознак і властивостей, процесу віктимізації, а також механізму криміногенно-віктимогенної взаємодії злочинця та жертви. При цьому мають бути проаналізовані і ситуація злочину, і емоційні, вольові, моральні якості жертв, їхній спосіб життя й соціальна роль.

Поведінка та особливості жертви насильства багато в чому можуть бути наслідком життєвої ситуації, яка характеризується наявністю насильства. Жертви «домашнього» насильства можуть перебувати в ізоляції внаслідок контролю партнера за їх особистим життям, зустрічами з друзями, родичами тощо. Шляхом подальшої ізоляції жертви-партнери доводять психологічний контроль над жертвою до такого рівня, коли по суті починають визначати реальність для жертви. Згодом ця тактика змінюється більш суворим контролем у вигляді вербального і фізичного насильства спрямованого на відокремлення жертви від родичів і друзів. Відтак, без будь-яких зовнішніх контактів, жертві стає все важче уникати психологічного контролю з боку партнера. Деякі починають вірити у слова партнера, що поодинокі не вижити, тоді як інші чинять опір такому спотворенню дійсності, але ціною емоційного стресу [3].

Зокрема, за даними аналізу результатів деяких досліджень встановлено, що частка жінок, які тією чи іншою мірою спровокували, наприклад, вбивство, майже удвічі нижча (37 %), ніж серед чоловіків-жертв убивства. Причому із загальної кількості жінок-жертв насильства лише 38 % на момент злочину були одружені, 62 % – були незаміжні, віковий пік віктимності для